

טשענשטאכאזער צייטונג

צענדליק פון דער פאמיליע-הערש
 פון דער פאמיליע-הערש
 פון דער פאמיליע-הערש

פרייער יודן פרייער
 רעפארמירט פון אונזערע
 פרייער אלע 6 - פרייער 20

פרייער פון דער פאמיליע-הערש
 פון דער פאמיליע-הערש
 CZENSTUCHOWA, ALJA 6. TELEFON 251.

Piątek 5 listopada 1936 3.46 ליכט-צינדען פרייער פון דער פאמיליע-הערש

Dr. D. Blumenfeld
 choroby wewnętrzne
 Częstochowa,
 B. Joselewicza 15. Tel. 12-29
 przyjmuje od 9-30—10-30 i 16—19.

SZKOŁA TAŃCÓW
 baletm. Kosteckiego
 w lokalu własnym
 ul. Waszyngtona 11 6.
 Uczy modnie, wytwornie, w kompletach, pojedyn-
 czo — zapisy codziennie. Opłaty przystępne.
 יערען שבת א פראקטישע לעקציע פאר יודישער נעול-
 שולס. אנהייב 8 אוןער. קרעסקלטיגע אונק.

FABRYCZKA, i PRALNIA CHEMICZNA
 „KRYSZTAŁ”
 ul. Berka Joselewicza 2.
 Filja: Warszawska 37.
 מיר נעמען אן צו האפען קראגענס מיט לאנג-דויערענדע
 שנייבל-גלעזער ווי אויך כעמיקל צו רייניגען און צו פארבע-
 לערען קליידער.
 ספעציאליטעט: 1) פארבען לעדערענע קורטקעס
 2) דעסאייערען אריינגעגען פלעקען און השען.
 אכטונג: פלעקען הערען צווייגענומען אריין ארט

ציניג זולנות המעות על מות של חברנו הצנוע והספור
 לעיון הציוני
אפרים פישל טאנדאווסקי
 ומביעים את השתתפותנו בצערם של משפחתו שנתמתה.
 הועד של הסתדרות הציונים הכלליים
 בירלון.
 הגנו מביעים את השתתפותנו בצער של משפחת
 טנדאווסקי על מות בעלה ואביו, חברנו
אפרים פישל נ"ע
 יעקב שאג, יצחק הערשבערג, אשר מענדלעוויטש,
 איכל לאנדור, שרגא סקושיגא, משה קאניארסקי,
 יחיאל מאיר יאקובאוויטש, יוסף שאג.

אונזער געשעפטס-פרייער חיים שעפטעל זוליעבין
 טויט פון זיין מוטער
גישל נ"ע
 דריקען מיר אריס אונזער טיפסטען מיטגעמיינע.
 פאמיליע מארקע, וויעלן.

הערינג
 די איינציגע פיליג-סטע און רעיעלסטע קוועלע איינצוקויפען
 איז נאך אין דעם לאנגיעהריגען הערינג-געשעפט פון ה'
י. שאיא, 1-טע אלעז 1 אין הויף
בעמערקונג: די בעסטע ענגלישע „מאטיאס" הערינג
 ווערען פערקויפט צום פרייער פון 15 גר. א שטיק.
 אויך גערויכערטע הערינג יעדען טאג פרישע.

nowy
Dra Oetkera
PROSZEK DO SOSU
 o smaku czekoladowym
 Zastępca: H. NORZYMBERSKI, Częstochowa, Aleja 38
 Niezrównana książka z przepisami Dra A. Cetkera p.t. „Dobra
 gospodyni piecze sama" jest do nabycia we wszystkich skle-
 pach kolonialnych i u naszego zastępcy. Cena obniżona 30 gr.
 נדבות פאר „תומכי עניים"
 ה' שמואל פון צו דער יאהרצייט
 פון זיין מוטער 2.50 זל.
 ה' פייוויל פראפארט צו דער יאהר-
 צייט פון זיין מוטער 2.50 זל.
 ה' מאנטשע ביבער צו דער יאהר-
 צייט פון זיין מאטער 1.50 זל.
 פון „בעלי מלאכה דתיים"
 מוצ"ש פ' חיי שרה 8.30 קומט פאר
 אין אייגענעם לאקאל א רעפערענט פון
 ה' שיעור א. ד. ט. „אריינשיהר אין
 דער העברעאישער ליטעראטור".
 אלע חברי-ות ווערען אויסגעפארעט
 צו קימען פונקטליך.

אונזער פרייער הירשל ווייספעלנער און פרוי
 צום געבורט פון זייער טאכטער
 ווינשען מיר מול-טוב און א גרינגע ערציהונג
 יודל רינג און פרוי, אליהו קארן און פרוי, וויעלן

געוועלשאפט „בית לחם" אין וויעלן.
שבת, 7. 7. 8 אונזער איז אבראגא-זאל
די שחיטה
 ווערט אויסגעפיהרט
 די בעריהמטע
 דראמע אין 4 אקטען
 רייכע דעקאראציעס.
 ארדנונג געזיכערט.
 די הכנסה-פאר'ן בית לחם.

די איינציגע פיליגסטע און רעיעלסטע
 קוועלע איינצוקויפען אויף גאנצע
אויסשטייערען (וויסארעס) ווי וויסווארען
 פון מעטער איז געפאסטע, אינלענדישע און
 אויסלענדישע, איז נאך אין דער איבעראל-בעקאנטער פירמע
M. Kohn 1-a Aleja 8
 געוועלע אין הויף, רעכטס.
 גרויסער אויסוואהל.
 סאלידע בעהאנדלונג.

WORLD-RADIO
 Świat w domu...

 Nasz program w bieżącym sezonie obejmuje:
 Odbiorniki 3-lampowe jednoobwodowe
 Odbiorniki 3-pentodowe dwuobwodowe
 Odbiorniki 4-lampowe trójobwodowe
 Superheterodyny 3-lampowe 7-mio obwodowe
 Superheterodyny 4-lampowe 7-mio obwodowe i in.
 W naszym bogato wyposażonym salonie demonstracyjnym
 znajdzie każdy odbiornik dla siebie.
 MODELE 1937 WARUNKI DOGODNE
Biuro sprzedaży WORLD-RADIO
 Aleja 24, tel. 25-75. Spółka Komandytowa

Wszystkim tym, którzy wzięli udział w oddaniu ostatniej posługi drogim zwłokom
 Matki naszej
b. p. ANNY FREUND
 a w szczególności kanzodziei p. Drowi HIRSZBERGOWI i kantorom pp. FISZLOWI
 i FINKELSZTEINOWI, Zarządowi NOWEJ SYNAGOGI, Zarządowi Tow. „BEJS LE-
 CHEM" i innym składamy tą drogą serdeczne podziękowanie.
 W nieutulonym żalu pozostałe
DZIECI.

אנ'אנשטענדיגער יונגע
 ווערט געזוכט אין א לעדער-געשעפט
 ערקלינגען זיך אין רעדאקציע.

ענטשולדיגונג
 דערמיט בעט איך ענטשולדיגונג ביים סטארשי
 פון צווייטען שניידער-צעך חבר בראנדלעוויטש, פאר
 מיין נישט-מעגליכע האנדלונג. איך פערזיכער, אז
 מעהר וועט אועלכעס נישט פארקומען.
 יצחק זאנדבערג.

דעם טיפסטען מיטגעמיינעל אונזער פרייער
רעד. מ. מאזעס
 זוליעבין טויט פון זיין
פאטער
 רעדאקציע
 „טשענסטאכאזער צייטונג".

דערמיט דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען מיטגעמיינעל אונזערע
 פערוואלטונגס-מיטגלידער, די חשובע הערען
געברידער פרוינד און פאמיליע
 זוליעבין טויט פון זייער ליבע מוטער
אנא נ"ע
 אויס'ן פילאנטראפישען געביט זאלען זיי א טרייסט געמווען!
 די פערזון פון דער געז. „בית לחם".

Z powodu zgonu Matki szefów naszych
b. p. ANNY FREUND
 wyrazy głębokiego współczucia składa
 PERSONEL
 firmy Dom Handlowo-Ekspedycyjny „GLOBUS"
 Bracia Freundowie.

פרייט פאר די לעבעדיגע

מיר וועלען נישט מיעד ווערען צו וועקען דאס געוויסען פון אונזערע ברידער און זיי רופען צו נעמען הילף די נויטליידיגע.

אין דעם פאל וועלען מיר ווידער א שמועס טהון וועגען דער געזעלשאפט "תומכי עניים".

די דאזיגע אינסטיטוציע, ווי מיר האבען שוין פילע מאל אנגעוויזען, שרפט א אונגעווערע וויכטיגע אויפ-גאבע. זי ערטיילט וואך ביי וואך פאר העכער 300 יודישע פאמיליעס ברויט מיט חלות, נישט אייגענעדיג דערביי קיין איין גראשען אויף אדמיניסטראטי-ווע הוצאות.

די פעטענטען פון דער דאזיגער אינ-סטיטוציע מעהרען זיך פון טאג צו טאג, און אויב זומער-צייט קאן נאך זיין א ריי, אז עמיצער פון צווישען זיי וואל זיך פערדינען אויף א שטיקעל ברויט, ווערט זייער לאגע אין די וויג-טער-חדשים ערגער; זעהט מען טאק, אז אויב עטליכע צעהנדליג פאמיליעס האבען אין משך פון די זומער-חדשים איינברענגען דאס נעמען די פאר-יעס, האט זיך די צעהל נצרכים אין די ווינטער-חדשים דרייפאך פערגר-סערט און האלט פסדר אין וואקסען.

זאל זיך נישט קיינעם דאכטען, אז דאס געבעקס, וואס ווערט צוזאמענגע-נומען דורך די גוט-שבת-יודעלעך ביי דער פעמלעקערונג טייטעס אלעמען צו פערטיילען. וואך ביי וואך ווערט אוי-סער די דאזיגע וואקסונגען אויך צוגע-קויפט פון פיער ביז פינף הונדערט קי-לא געבעקס און וואס ווייטער וועט מען אלץ מעהר מווען צוקויפען. אמת, מען קויפט דאס געבעקס אדאנק די געלד-נדבות, וועלכע פאלען אויך אויף דער אינסטיטוציע, אבער דאך מוז געזאגט ווערען, אז די יודישע געזעלשאפט דערשאפט נישט די גרויסע לייסטונגען, וואס דער "תומכי עניים" טהוט אויף מיט דעם געבען די הונדערטע ברויט.

קורץ, מיר קומען אפצולירען צו די יודישע איינוואוינער, אז זיי זאלען מיטהעלפען דער אינסטיטוציע מיט וואס נאך זיי זענען אימפוטאבל - דורך געבען חלות און ברויט יעדען שבת די זאמלערס און דורך מנדר זיין ביי יעדער געלעגענהייט פאר דעם דאזיגען צוועק.

געדענקט, אז הונדערטער פון איי-ערע ברידער און שוועסטער הונדערטער

מירכי קיפמאן

יא עמיראציע - נישט עמיראציע

I.

ביים היינטיגען טאג, די געגנער טענהן: דא ארץ ארץ דארף מען קעמפען פאר אונזער מולד פארטוישער גלייכערעכטיגונג און פריי-הייט. ציוניזם און פארטיקאציע, דאס איז סם פאר די יודישע מאסען, דאס האלט אב דעם פראצעס פאר דער סא-ציאלער בעפרייאונג פון די יודען אוי-פ'ן ארץ. שטעהן מיט איין פוס דא און מיט'ן אנדערן דארט, פארעליזירט דעם קאמף פון דעם יודישען פראצעס פאר ארץ גלייכערעכטיגונג אויף אלע געביטען פון ארבייט און שאפען-דע-ריבער דארף מען זיך מיט אלע מיט-לען געגענשטעלען דעם פרוב פון עמי-גראציע און זעהען בעסער זיך דא איינקלאמערן, פשטער דא איינווא-רן "ציען"...

מעגליך, אפשר איז דאס "עמעס", אבער - געהט ארויס אין גאס, קומט אין קאנטראסט מיט די יודישע ארבייטער און הארעפאשע מאסען, אין וועמענס נאמען איהר רעדט, און איהר וועט זיך איבערצייגען, ווי פאלש איינער שטאנד-פונקט איז. פרעגט די הונדערטער און טויזנטער יודישע ארבייטער, וועל-כע האבען אין די יודישע פארבייטער קיין צוטריט נישט און אין די נישט-יודישע אוראי און אוראי נישט, וועלכע וואלטען גערן געוואלט ווערען הוי-וועטער און טהוען די שווערסטע מי-זישע ארבייט, אבי צו פערדינען אויף א שטיקעל טריקען ברויט; פרעגט די אלע געוועזענע סוהרים און בכבוד'ע יודען, וועלכע מווען היינט אונקומען צו עפעסליכער שטיצע; פרעגט די טויזנטער יודישע מאטוריטעטן, סטו-דענטען און געענדינטע דיפלאמירטע אינטעליגענץ, וועלכע האבען נישט וואו אויסצוגען זייערע פעהיגקייטען און דרעהן זיך ארום הילפלאז, ווי פרעגט-דע, אהן א היינט און אהן א מארגען-פרעגט זיי אלעמען, אין וועמענס נא-מען איהר רעדט, ווען זיי וואלטען נאך געהאט גרינקע וואו אויף דער וועלט א פריי ווינקעלע, וואו מען זאל זיי אריינלאזען, צי זיי וואלטען נישט גע-וואלט עמיגרירען? ארבעה, פרעגט זיי. און פארוואס דען נישט. וואס האבען מיר דען פון די אלע שעהנע פראגען וועגען סאציאלער בעפרייאונג, וועגען מענשען-לייבע, וועגען קאמף און נאכ-אמאל קאמף, אז קיין ארבייט האבען

דער סוהרים און פארבייטערען-פער-איין אין טשענסטאכאו אין דערמיט מודיע: (1) די פראינטיבערעסירטע מיטגלידער, אז די אונטערנעהמונגען, וואס האנדלען מיט נישט-פארבען דארפען ביי 1-1 טען יאנואר 1937 אבגעבען א קוואליפיקא-ציע-עקזאמען און דערנאך וועלען זיי ערשט זיין בערעכטיגט צו האנדלען מיט די דערמאנטע גיפט-פארבען. אוועלכע סוהרים, וואס וועלען האנדלען מיט מאלער-פארבען אדער ענהליכע גיפטע און האבען קיין עקזאמען נישט בעלענט און נישט בעקומען דערויף די געהערי-גע ערלויבניש, וועלען דורך דער גע-מיניסטראטיווער מאכט נאכ'ן אנגעווי-זענעם טערמין פולשטענדיג געשלאסען ווערען.

(2) דער סקערעטאריאט פון דער גע-זעלשאפט איז טעטיג יעדען טאג (אוי-סער פרייטאג) פון 6-9 אווענד און ערטיילט די פראינטיבערעסירטע פארבען-סוהרים אפצולייזען אנווייונגען און אינ-פארמאציעס. אויך ווערען פערקויפט די געהעריגע ביכער פאר פארבען-סוהרים, וואס זענען נויטיג ביים בעלענען דעם קוואליפיקאציע-עקזאמען.

(3) עס ווערט אויך מיטגעטיילט די מיטגלידער, אז די האנדעלס אונטער-נעהמונגען דארפען די געהעריגע אב-צאהלען לטובת דעם קאמיטעט פון ווינטער-הילף פאר ארבייטסלאזע גלייך איינצאהלען אין ק. ק. א. אויפ'ן טשעק-קאנטא נר. 11. די אבצאהלונגען פאר'ן

מיר ווייטער נישט; פון קיין ווינטער-הילף געניסען מיר נישט; אז אין איין קליין שטיבעלע דרעגען זיך עטליכע יודישע פאמיליעס; דורך די אפענע פענסטער פיימט אריין דער דלות און ווינד, רי קליינע בלאזעס קינדערליך, פון קאטעס מיט צאקערטע שטערנס, ווערען דארט געשוואלען פון הונגער און קעלט און-קייער קוקט זיך אויף דעם אלעם נישט אום, קיינער קימערט נישט דאס דאזיגע טראגישע בילד פון יודישער עלטער און גויט אין קיין הילף אוי פון ערגיץ נישטא.

אויב דאס איז נאך ווייניג, ווערט אלס צוגאב צו דעם אלעס; פון טאג-צו-טאג שטארקער און אונגלייכערער דער חיה'שער אנטיעסמיטיזם. ווער ס'וואל איהם צויעמען איז נישטא. דער פוילישער פראצעס פאר ארבייטער קומט און מיט פאמיליעס רעוואלוציעס און אונז אויסדרייען מיטגעפיהל... די מאסגע-בענדע פאקטארען שפילען זיך מיט'ן

קאמיטעט פון ווינטער-הילף פאר 6 חדשים בעטרעפען פאר די האנדעלס-אונטערנעהמונגען 15 פראצענט פון די פרייען פאר פאטענטען פון אלערליי קאטעגאריעס. וואס זענען צאגלעבאר אין 6 חדשימ'דיגע ראטעס. פון דער פליכט צו צאהלען די דאזיגע ראטעס קען קיינער זיך נישט אבהיטען. אין פאל, ווען די סוהרים וועלען זיך נישט אויס-לעגן מיט קוויטונגען אויף דעם בעזעהלען אבצאהל, וועט צוריקגע-האלטען ווערען דאס ארויסגעבען די פאטענטען אויפ'ן יאָהר 1937.

(4) דורך דער בעמיטונג פון דער האנדעלס-קאמער אין סאטאוויץ וועט אין טשענסטאכאו פון 22 ביז 29 טען לייטשאפ'ן ה. י. פארקומען א קאנקורס אויפ'ן שענסטען געוועלע-שו-פענסטער. איינשרייבונגען אויפ'ן דאזיגען קאנקורס נעמט אן דער סקערעטאריאט פון פער-איין ביז 15 טען נאוועמבער ה. י. איינ-שליסליך. דאס היינע סוהרים, הויפט-זעכליך די מיטגלידער פון פאראייניגטע רען אויפגעפאדערט אין זייער אייגענעם אינטערעס אנטויל צו נעמען אין קאנ-קורס.

LEKARZ - DENTYSTA
D. GLIKSON
Wielun,
NARUTOWICZA № 6.
Ceny zniżone

אנטיסעמיטיזם ווי מיט א בן-יהודי, מען זאגט, מען טאדעלט און-קיין מעשים זעהט מען נישט. דערווייל דערגייט מען אונז די יאהרען פון אלע זייטען און קיין אויסוועג זעהט זיך נישט. קיינער ווייסט נישט וועמענס נאָרמען ס'איז, דאס איז בלויז א צו-פאל, נענוי ווי די יודישע סטודענטען ווייסען נישט, ווער פון זיי ס'וועט נאך אהיימקומען א לעבעדיגער צו די על-טערן.

נישט זעהען דאס אלץ און ווייטער שרייען: "נישט ריהרען זיך פון ארץ - הייסט שוין נישט פערשטייפסקייט, דאקטרינעריע, נאך-פחדנות, מורא הא-בען צו קוקען דער ווירקליכקייט מיט אפגענע אויגען און אנשטאט: "מיט'ן פנים צו די יודישע פאלקס מאסען" בעקומט זיך דער פערקערטער רע-זולטאט.

(צווייטער ארטיקל קומט)

קאנט זיך פערטיידיגען, אז טאק דער-פאר, ווייל ס'איז היינט שווער צו אר-בייטען פאר יודען און דערפאר ווייל אויף אייך איז צופיעל עול, האט איהר ספעציעל אריינגעצויגען אין דער אר-בייט אזא פעהיגען אדוואקאט, כדי ער זאל אייך העלפען אין אייער אויפנאבע-אין צווייען וועט אייך זיין לייכטער. איהר קאנט טאק געבען אזא תירוץ, אבער וואס איז שולדיג דער אדוואקאט קאנאָרסקי, וואס האט איהר געביך גע-וואלט פון זיין לעבען?

יא, ה' פרעזעס ראָזענבערג, אויב איהר האט געקאנט אין דער איצטיגער שווערע צייט, בעת עס זענען דא פראגען וועגען עמיגראציע, צוואקי-צאיע, גזירות און רדיפות, באַקאנטע און אַוושעם, שחיטה און עקסצעסען - אויב איהר האט געקאנט אין דער שווערסטער צייט פאר יודען ביי זיך פולע'ן אַצונעמען אזא שווערען פער-אנטווארטליכען קאמט, ווי צו זיין א קהלה-פרעזעס, איז אייך צו בעוואונדע-רען. זאָגט וואס איהר ווילט - מען מוז ווירקליך האַבען מוט. סמאָל.

דעריי, האט איהר זיך נאך געלאזט ווידער וועהלען, איז דאס פאר מיר ווירקליך אונפערשטענדליך. איך האב אפילו נישט געגלויבט, אז דער וועהלער-עולם, וועט אייך געבען אזוי פיעל שטימען, וואָרום אונזערע יודען, געזונד זאלען זיין זיין, האבען דאך ליעב וואס אַמאל אלץ פרישערס און זיי זענען נישט דאָנקבאר דעם, וואס טהוט פאר זיי. ווי ס'ווייזט אַבער אויס, זענט איהר אַוואַסינאָגהם, אייך האט מען געגעבען "גלאַסען" מעהר ווי איהר האט זיך געריכט און איהר, הפנים שיכור פון דעם נצחון, האט זיך שוין נישט אבגעגעבען קיין דין וחשבון מיט וואס פארא קלאַפּאָטען עס איז פערבינדען אזא פרעזעס-קאמט אין די היינטיגע צייטען, און איהר האט זיך געלאָזט אויסוועהלען.

פאר וואָס, ה' פרעזעס, האט איהר זיך נישט פערקוקט אויף אייער חבר מאָור אין וואַרשא, וועלכער האט פער-שטאנען צו זאנען: גענוג! - ער וויל נישט מעהר זיין קיין פרעזעס, ער האט גענוג צרות, ער איז מוחל דעם פבור, נאָר איהר, ר' יעקב בענדעט, האט נישט געקענט ביישטעהן דעם נסיון. און נאָך א טענה האב איך צו אייך: זאגט מיר, פאָנעם קאָנאָי, וואס האט איהר נאָך געוואָלט האבען פון דעם זעהר פאָפולערען היגען אדוואקאט ה' מ. קאנאָרסקי, וועלכען איהר האט אויך אריינגעצויגען אין דעם "שפיעל" און איהם געמאכט פאר פרעזעס פון קהלה-ראַט, מילא, אז איהר זענט שוין אריינ-געצויגען געווארען אין דעם עסק, פערפאלען; אַבער וואס האט איהר נאָך געוואָלט פון איהם אַט פון דעם רוהי-גען, שטילען אדוואקאט. אמת, איהר

וואס טויג דאס אייך? איהר, וועלכער האט תמיו זיך געלעבט רוהיג און בפשידען, איהר, וועלכער אייער גרעסט פערנעגיקען איז געווען בעת איהר זענט געקומען פון דער ארבייט זיך אוועקצוציען ביי א צייטונג, אג-שטעלען דעם ראַדיאָ אַדער געהן אין א קינא, האט דאך היינט אפילו נישט קיין צייט פריי אַצונאָמענען, טאָ צו אַלדע גוטע יאהר, צו וואס טויג אייך דער גאנצער האַרמידעו.

מילא, דאס ערשטע מאל, ווען איהר זענט אויסגעוועהלט געווארען אלס פרעזעס, קאָ מען נאָך געענטפערען דערמיט, וואס דאמאלס, ווי עס האבען גע'טענה'ט אייערע געגנער, איז נישט געווען קיין אנדערע בריה, און איהר זענט געווארען פרעזעס צוליב מאַנעל אין מענשען-מאַטעריאַל; בעסער געזאגט, אז אין דער פערוואלטונג זענען נישט געווען קיין מענשען, וואס זאלען זיין ראַי לאַוואַ איצטלא איהר האט טאק דאמאלס זיך איינגעשטעלט און גענומען אויף זיך די מיסיע צו זיין דער שליח-צבור פון די 30 טויזנט טשענסטאכא-ווער יודען. מען קאָן אייך אפשר אויך פערענטפערן, אז דאס ערשטע מאל האט איהר זיך נישט אַבגעגעבען קיין חשבון, מיט וואס אזא פרעזעסירטע, בעוונדער אויך היות ווי איהר זענט בעקאנט אלס אפזעכטן, וועלכער האט א תנאה פון א שענעם סעקסעקל, האט איהר זיך געלאָזט אַנרעדען דער-צו. וואס וועט איהר אַבער ענטפערען חיינט, ווען איהר האט שוין אדורכ-געמאכט א 4-יאַהריגע קאָדענץ און גע-ליטען דאס קאַלטע און ס'וואַרימע און אויב נאָך די אלע צרות און פערניוה, נאָך די אלע לויפנשישען און הארמי-

מען דארף ווירקליך האַבען מוט

(אנאָפראַגע אַזא צום קהלה-פרעזעס)

בען זיך געצויגען צו אייך. און נישט בלויז די יודען פון אונזער שטאָט, נאָר אויך פון די אַרומיגע שטעטלעך זענען געפאָרען צו אייך אזוי ווי חסידים צו זייער רבי'ן מיט בקשות און תהננים, עצות און שאלות און דער עיקר-זיי האבען פאר אייך ענט-דעקט זייערע צרות און געהאָט דורך אייך צו בעקומען א ישועה; דערצו זענט איהר נאָך א ווייך מענשעל, וועל-כער איבערנעמט זיך מיט יענעם ליי-דען, דאס גליק איז, וואס אייערע האָר זענען בעצייטענס גראָה געווארען. א-דערש וואָלטען זיי אין משך פון דער פויריגער קאָדענץ בעשטימט גראָה גע-ווארען... און כאָטש אויבענאויפג מאכט איהר דעם איינדרוק, ווי איהר וואָלט געווען גלייכניכטיג און רוהיג, קאָכט עס ביי אייך טיעף אין האַרצען, איהר קוקט נישט אויף קיין שום סכנה און לויפט דער ערשטער אין פייער אריין, כדי צו ראַטעווען יודען, דער-מאנט אייך די געשעהענישען אויפ'ן זאָוואַדיער מאַרק, דאָן אין די שטער-טילען טרוסקאַלעס, קלאַפּוצק, פושיס-טאין, אַמסטוב אוו. און נישט בלויז צייט, כח און גע-וונד לייגט איהר אוועק אלס פרעזעס, אויך אייער קעשענע, וועלכע האט א מיאס'ע טבע זיך צו עפענען, בעת זי זעהט א קרומע מינע פון אַנאַרימאָ, האט זיך דאָן אין משך פון דער לעצ-טער קאָדענץ שטאַרק אַנגעשטרענגט און געווארען צוליב דעם אביסעל אויס-געמאַגערט. טאָ איז דאָך די שאלה, צי-

ווי מיר האבען געלעבט אין די ציי-טונגען זענט איהר אויף דער לעצטער זיצונג פון דער קהלה - פערוואלטונג, וועלכע איז פאָרעקומען ביי פערמאָ-טע סוהרים אויסטוניי אויסגעוועהלט גע-וואָרען אלס פרעזעס פון דער קהלה-פערוואלטונג און טאק אין צוזאמען-האנג דערמיט וויל איך מיר דערלויבען אייך צו שטעלען פראגען: צי איז אייך בעוואוסט, חבר פיע-זעס (געשולדיגט פאר דעם אינטיםען טאָ, איהר זענט דאך א דעמאָקראַט און וועט זיך האַפענטליך נישט בעליי-דיגען, וואס כ'רוף אייך חבר), וואס פאר א שווער פעקיל איהר האט גענו-מען אויף אייערע פלייצעס, לאָוענדיג זיך ווידער אויסקלויבען אלס ראש קהלה; צי ווייסט איהר, אז די איצטי-גע קאָדענץ וועט זיין א סך ערגערע, ווי די פויריגע דערמאנט אייך, אז שוין אין ערשטען טייטשען ווערט איינגעפיהרט די שחיטה-גזירה און ווי אזוי איהר וועט זיך אַנ'עצה געבען מיט די אהמות, וואס ווילען זיך שוין מעהר נישט לאָוען שח'ען אויף פשר, איז זיך שווער פאַרזושטעלען. טיידען איהר וועט - אַבער וואס דארף איך ענטפערען פאר אייך?...

וואס מ'האָט ערוואַרטען פון דער קעניגליכער קאָמיסיע וואס ענגלאַנד שיקט קיין פּאַלנאָסטינע

א בריוו פון פּאַלנאָסטינע אין י. שפּיגעלמאַן

באלד דאַרף אַהער אַנקומען די קעניגליכע קאָמיסיע, וואס די ענגלישע רעגירונג שיקט ווידער צו בעטראַכטען און ענדערען די פּאַליטיק פון מאַנדאַט אין פּאַלנאָ, ווי עס ווייזט אויס, וועט די קאָמיסיע האַבען די מאַכט צו אונטער-זוכען דעם גאַנצען ענין וועגען דער אויסטייטונג פון דער באַלמיר-דע-קלאַרציע.

דער פרעסטיזש פון דער ענגלישער רעגירונג פּאַדערט, זי זאָל בעשטעהען, אז מיט נעוואַלד נעמט מען ביי איהר נישט אונט, און דורך טעראַר פיהרט מען ביי איהר גאַרנישט אויס. פון דער אַנדערער זייט, האַבען מיר די גאַנצע צייט אויסצושטעלען אַ שווערען קאָמף, אז מען זאָל נישט אַבשטעלען די עליה, די עמיגראַציע, אָס דאס איז דער עיקר, אַרום וואס עס פיהרט זיך דער קאָמף. די עקזעקוטיווע פון דער יודישער אַגענטור אין ירושלים, ווי אין לאַנדאָן, שטעהט אין פּייער פון אָס דעם קאָמף.

די גאַנצע צייט הענגט די פּראַנץ פון אַבשטעלען די איינוואַנדערונג, ווי אַ שווערד איבער אונזער האַלס. אָס פּערשפּרייט זיך אַ קלאַנג, אז די רע-גירונג האט פּערשפּראַכען די אַנדערע, אז זי שטעלט אָב די איינוואַנדערונג, נאָ ווערט פּרעהיליק ביי די אַראַבער, און עס ווערט זעהר אַ געדריקטע שטי-מונג ביי אונז, און דאס איז דאס שרעקליכסטע אין דעם דאָזיגען קאָמף. מיט אַמאָל קען אַראַפּפּאַלען זי גיירה אַבזושטעלען די עליה, ווייל אזוי האט דאָך, צוויי-דייטיג, אייך געענטפּערט דער קאָלאָניאַל-מיניסטער:

דער בעשלוס אויב עס וועט אב-געשטעלט ווערען די איינוואַנדערונג אָדער נישט-וועט קומען אין דער גע-ערינגער צייט.

דאס הייסט, און עס איז פּערהאן אזא מעגליכקייט, אז גענען דעם מוז איינמאָל פאַר אַלעמאַל געקעמפט ווע-רען, אָס די מעגליכקייט אַבזושטעלען די עליה, טאָר נישט זיין און קען נישט זיין, די יודישע איינוואַנדערונג אין פּאַלנאָסטינע, איז אַ יודישע פּריוויליגיע, וועלכע טאָר נישט אַנגעווייזט ווערען ביי קיין אַומשטענדען. די יודישע איי-וואַנדערונג געהט אהער, לויט געוויסע געזעצן, דורך אַ בעשטימטער רעגו-לאַציע, אונטער דער אויפזיכט פון דער ענגלישער מאַנדאַט-מאַכט, אָבער דאס יודישע פּאַליק האט, אין גרונד, דאס רעכט אויף דער דאָזיגער איינוואַנדע-רונג, און דאס דאָזיגע רעכט טאָר נישט געשלייזט ווערען אַהין און צוריק, ווי עס פּאַסט ביי דער מאַמענ-טאנער פּאַליטיק.

וועגען דעם געהט אָן דער קאָמף, דאס איז אַ קאָמף פון יודישען פּאַליק אויפגעהויבען פון דר'ערד און פּער-ניכטעס די סחורות, וואָס האַבען זיך דאָרט געפונען.

די דאָזיגע ענדלעך וועלכע זענען פּערזאָרען געוואָרען קיין זאָוואַדזיע, האט אזוי אויך נישט געפּעהלט קיין צרות. איינציג ווייזט ווערט זייער צאָהל דאָרט אלץ קלענער און קלענער, איז נאָך אַנגעקומען דער מבול, וועלכער האָט דאָס איבעריגע, דעם שארית הפליטה אויך פּערניכטעט.

כ'וויס נישט, אין וועמענס זינד די אומגליקליכע מאַרקענדלעך ליידען, אַ פּאַקט איז אָבער, אז אויסער אַלע צרות און ענוים, וואס זיי שטעהען אויס, האט זיי נאָך צוגעפּעהלט דער מבול, פונקט אזוי ווי אין נח'ס צייטען...

אונזער לעצט בלום... די מעשה, וואס איך וועל אייך דאָ דערצעהלען, איז נישט וועגען לעצט בלום דעם פּראַנציווירען מיניסטער-פּרעזידענט, כאטש ער האט אַ גרויסען שייכות צו דער דאָזיגער מעשה - דאָס איז גאָר וועגען אונזערס אַ היימישען לעצט בלום.

דער גורל האט געוואָלט, אַז דעם-זעלבען טאָג, ווען לעצט בלום איז אין פּראַנקרייך געקומען צו דער מאַכט, איז געבוירען געוואָרען ביי אַ געוויסען בלום, אַנאָדוואַקאַס פון טשענסטאָקאָו, אַ ווהנדלע, און היות ווי מען האָט דעם קינד אַ געמען געגעבען נאָך זיינס אַנאָדוואַקאַס זיידען לייב, רופט מען

משפּקאָוער יודישע

ה צ ר י נ ג

מערק האט מען נישט געקענט אַבזעצן אזוי פּיעל הערינג, וויפּיעל זיי האַבען זיך פּערמעהרט. מ'האט געפרובט שיקען אַ קליינעם סכום הערינג קיין פּאַרטיגאָל, זענען די הערינג פּערפּוילט געוואָרען אויפ'ן וועג און מ'האט זיי געמוזט אַריינזאָרן. מען איז ים אריין, איידער מ'האט זיי געבראכט קיין פּאַרטיגאָל.

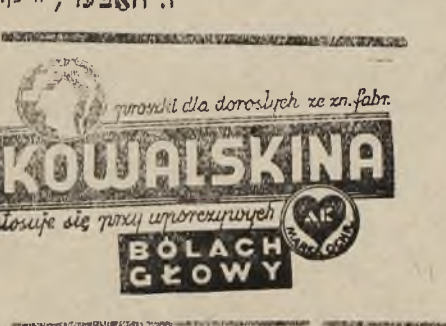
אין יאהר 1786 איז עס איינגעפאַ-לען אַ פּשוט'ען האַלענדישען פּישער וויל בענקעלס, ער זאָל די הערינג איינזאָלען אין פּעסער. די גרעסטע קניץ דערביי איז געווען דאס אַריי-לענען אין די פּעסער. די האַלענדישע האַבען עס אזוי קונציג געמאַכט, אַז קיין אַנדערער האט עס נישט געקאנט נאָכמאַכען.

און פון דאמאָלס אָן האט זיך אַנגע-הויבען דער גרויסער עקספּאָרט פון האַלענדישע הערינג אויף אַרבע פּנות העולם. שוין אין די ערשטע יאהרען האט האַלענדישע עקספּאָרטירט הערינג פאַר 200 מיליאָן גולדען און יעדעס יאהר איז דער עקספּאָרט געוואָרען אַלץ העכער און העכער.

אין די מורח-לענדער האט מען אין דער ערשטער צייט נישט געהאָט קיין חשק צום הערינג. אין יאהר 1803 האט שמעון ברוין, אַ האַלענדישער סוחר, וואס האט געבראכט הערינג צום לייב-ציגער יריד, נישט געקענט מאַכען קיין געשעפטען ביט די פּוילישע און רוסי-שע סוחרים, ווייל זיי האַבען מורא גע-האַט, אַז אפילו אַ פּויער וועט דאָס נישט וועלען נעהמען אין מיל' אַריין. שפעטער איז דער הערינג געוואָרען אויך אין די מורח-לענדער אַ פּאַלקס-שפּיט.

דעם גרעסטען טייל פּונום האַלענדי-שען עשירות האט געבראכט דער הע-רינג. דער איינפאַכער פּישער בענקעלס האט אין האַלענדישען מאַגנאָמענטען און זיין נאָמען ווערט געהאַלטען בכבוד ווי דער גרעסטער העלד.

און יעדעס יאהר, צום יאהרצייט, פּערזאָלען זיך די ערשטע לייט פון האַלענדישע מיט דער קעניגין בראש אויף בענקעלס קבר און טאקי דאָרט, אויפ'ן קבר, ווערט געמאַכט אַ קליינע סעודה, אויף וועלכער די האַלענדישע קעניגין און אלע גרעסטע לייט, עסען אַ פּשוט'ען הערינג.

אַנערך אַ האַלענען מיליאָרד גולדען פּערדינט היינט האַלענדישע יעדעס יאהר אויף הערינג. נישט פּערהאנען היינט קיין שום אָרט אין דער גאַנצער וועלט, וואו מ'זאָל נישט בעקומען קיין הערינג, פּשוט'ע און בעסערע, לויט די לעבענס-בעדינגונגען פון די איינוואוינער.

מורה זיין מו' מען, אַז אין פּריהער-דיגע יאהרען האט מען מעהר הערינג בענוצט ווי היינט. מ'האט איהם אויך גענומען צו אַלערליי רעוואות, אזוי האט מען געהייסען עסען אַ הערינג אויפ'ן ניכטערנעם מאָגען, וויבאלד עמיץ האָט געבראַכען. האט עמיץ בעקומען אַ ביס פון אַ חיה, אַ שלאַנג אָדער אפילו אַ הונד, האט מען צוגעלעגט אַ הערינג צו דעם אָרט, וואָס איז געביטען גע-וואָרען און דער ביס האָט זיך פּע-היילט אָהן שום מכוּל... פּיעל, פּיעל סגולות האָט מען אַרויפגעלעגט אויף דעם הערינג, און צווישען די פּרימיטי-ווע מענטשן פון קעטע אַלע לענדער, גלויבט מען ער-היום, אַז דער הערינג איז אַ רפואה צו אַ סך מכות...

קולטור - מענטשען פּערזענלעך דעם הערינג נור צום עסען, אפילו על שלהנו המלכות פּערזענלעך מען הע-רינג אויף פּערשידענע אופנים.

זייט ווען קען מען דעם איינזאָל-צענעם הערינג, ווי מיר האַבען איהם היינט דעריבער זענען אין האַלענדישע פּעריאָדען געווען יודישע.

אין די האַלענדישע וואַסערן פּער-מעהר זיך דער הערינג יעדעס יאהר אין די מיליאָרדען. אין אַ קליינעם מאָס לעבט ער אויך אין די וואַסערן פון גאָרעניצען און ענגלאַנד, וואס גרע-ניצען צו האַלענדישען. שוון אין זיבעצעטען יאהרהונדערט האַבען 27 טויזענד פּי-שער אין האַלענדישע געלעבט פון כאַפּען דעם הערינג. אָבער מ'האָט איהם נישט געקענט עקספּאָרטירען אין ערגיץ, ווייל דער הערינג איז שנעל פּערפּוילט געוואָרען און אויף די האַלענדישע געוואָרען און אויף די האַלענדישע

בוך דאַרף געבען אַ גענוי בילד פון אלץ, וואס איז פּאַרעקומען, און ווי אזוי די רעגירונג האט זיך אַנגערופען אויף אַלע וואס מיר האַבען געלייטען, ווי אזוי מיר זענען געשטאַנען די גאַנ-צע שווערע צייט. דער העברעאישער בוך דאַרף אויך האַבען אַנאָרעזיערי-שען ווערט פאַר דער יוגענד, און דער ענגלישער - אַ מעהר פּאַליטישען מעגליך, אז דאס בוך וועט אויך ארויס אין אַראַביש. דאס וועט זיין מצהי-והנליך צום ענגלישען בוך, אָבער ווי געוואנט - אַלע דאַרפן זיך גרייטען צו דער קעניגליכער קאָמיסיע. יע-דער יודישער ישוב, אויף זיין שטיי-גער, ווייל די געפּאהר איז גרויס, און מען מוז זיך איהר אנטקענען-שטעלען אין צייט.

אין די האַלענדישע וואַסערן פּער-מעהר זיך דער הערינג יעדעס יאהר אין די מיליאָרדען. אין אַ קליינעם מאָס לעבט ער אויך אין די וואַסערן פון גאָרעניצען און ענגלאַנד, וואס גרע-ניצען צו האַלענדישען. שוון אין זיבעצעטען יאהרהונדערט האַבען 27 טויזענד פּי-שער אין האַלענדישע געלעבט פון כאַפּען דעם הערינג. אָבער מ'האָט איהם נישט געקענט עקספּאָרטירען אין ערגיץ, ווייל דער הערינג איז שנעל פּערפּוילט געוואָרען און אויף די האַלענדישע געוואָרען און אויף די האַלענדישע

בוך דאַרף געבען אַ גענוי בילד פון אלץ, וואס איז פּאַרעקומען, און ווי אזוי די רעגירונג האט זיך אַנגערופען אויף אַלע וואס מיר האַבען געלייטען, ווי אזוי מיר זענען געשטאַנען די גאַנ-צע שווערע צייט. דער העברעאישער בוך דאַרף אויך האַבען אַנאָרעזיערי-שען ווערט פאַר דער יוגענד, און דער ענגלישער - אַ מעהר פּאַליטישען מעגליך, אז דאס בוך וועט אויך ארויס אין אַראַביש. דאס וועט זיין מצהי-והנליך צום ענגלישען בוך, אָבער ווי געוואנט - אַלע דאַרפן זיך גרייטען צו דער קעניגליכער קאָמיסיע. יע-דער יודישער ישוב, אויף זיין שטיי-גער, ווייל די געפּאהר איז גרויס, און מען מוז זיך איהר אנטקענען-שטעלען אין צייט.

אין די האַלענדישע וואַסערן פּער-מעהר זיך דער הערינג יעדעס יאהר אין די מיליאָרדען. אין אַ קליינעם מאָס לעבט ער אויך אין די וואַסערן פון גאָרעניצען און ענגלאַנד, וואס גרע-ניצען צו האַלענדישען. שוון אין זיבעצעטען יאהרהונדערט האַבען 27 טויזענד פּי-שער אין האַלענדישע געלעבט פון כאַפּען דעם הערינג. אָבער מ'האָט איהם נישט געקענט עקספּאָרטירען אין ערגיץ, ווייל דער הערינג איז שנעל פּערפּוילט געוואָרען און אויף די האַלענדישע געוואָרען און אויף די האַלענדישע

לעסטינא אלס אַ לאַנד, וואס קען לע-זען אַ טייל פון דער יודישער נויט. מיר האַבען שוין ערפּאַהרונגען מיט קאָמיסיעס אויך. איז דאָך שוין געווען ביי אונז אַ שאו-קאָמיסיע. מיר געדענ-קען נאָך דעם געשמאַקען טעם פון דער שאו-קאָמיסיע, אָבער זי איז געווען צו-זאַמענגעשטעלט פון פּאַרלאָמענט-מיט-גלידער, צווישען וועלכע עס האט זיך געפונען אזא איינער ווי סנעל, וואס איז ביי'ן היינטיגען טאג איינער פון אונזערע בעסטע פּריינד, און דאס איז קיין צופאַל נישט. ווייל סנעל איז אַ מענטש, וועלכער האט אַ בעציהונג צו סאַציאַלע פּראָגען, און וועמען עס ריה-רען אָן געזעלשאַפטיכע פּראָבלעמען נישט בלויז פון דער אדמיניסטראַטי-ווער זייט, נאָר פון דער ריין-מענטשלי-כער זייט.

מיר ווייסען נישט, וואס עס זענען אָס די מיטגלידער פון דער „קעניגלי-כער קאָמיסיע“. מעגליך, אז זיי וועלען אויך האַבען אַ פּערשטענדיש פאַר די פּראַנצע, וועגען וועלכע זיי דאַרפן אַרויסטראַגען זייער אורטייל. און אַז זיי וועלען זיך פּערטיפען אין דעם גאַנצען בינעלען פּראָגען, וועט זיך זיך זיי שאַפען די געהעריגע בעציהונג נישט בלויז ווי צו אַ ריין-אימפעריאַ-ליסטישען פּלאַנטער, וואס מען דאַרף זעהן אויף זיי ווייט לייכטער צו מא-כען פאַר דער ענגלישער הערשאַפט.

אָבער דאס איז אַ שוואכע האַפנונג, און מיר דאַרפן זיך נישט לעגען קיין פּוילישען און בוועס.

ווייל וואָס קען אָס די „קעניגליכע קאָמיסיע“ אונז געבען?

לויט איהר גאַנצען פּערנעהם, האט זי די אויפגאַבע אונז אַבזוהאקען די פּליגעל, ווייל די אַראַבער שטעלען דאָך נישט קיין אַנדערע פּאַדערונגען, אויסער אַוועלכע, וואס דאַרפן אונז פּערשטעלען דעם וועג אָהער און בע-שרעקען אונזער בוי-אַרבייט אין לאַנד.

נאָ טאָ וואס קען דאָ אַ קאָמיסיע צו-טראַכטען, ווען מען שאַקט זי אויסהי-רען די דאָזיגע פּאַדערונגען? קיין פּער-שטענדיגונג צווישען די ביידע פּעלקער קען אזא קאָמיסיע נישט ברענגען. דע-ריבער זענען מיר דאָ וועגן אַפּטימיס-טיש וועגען דער „קעניגליכער קאָמי-סיע“, און מען דאַרף זיך דעריבער נישט פּערזאָרען אויף קיין נסים. אלץ מוז געטון ווערען, אַז די קאָמיסיע זאל דעפּהינאָלע דעם אימפּולס פון אָס דער גרויסער אַנטערנענונג, וואס יודען מא-כען פאַר פּאַלנאָסטינע, און אז זי זאָל דאס ריכטיג אַבשאַצען. זי מוז פּיהלען, ווי ווייט זי יודען אין דער גאַנצער וועלט זענען פּעראַינטערעסירט אין איהר אורטייל.

ווי דער שטייגער איז, הויבט מען זיך אָן גרייטען ביי אונז פאַר דער קאָמיסיע, מען זאמלעט מאַטעריאַל. „דבר“, די אַרבייטער צייטונג, טרעט צו אַרויסצוגעבען אַנאָמינירען-בוך“ וועגען די לעצטע געשעהענישען, אין העברעאיש און אין ענגליש. דאס

יענעמ'ס פּאַמיליען-אַנגעלעגענהייטען, היות אָבער ווי היגע אַנגעזעהענע זעלביע פּנים האַבען זיך וועגען דעם וועלכע ענין צו אונז געוואָנדען, מוזען מיר איהם ווירמען עטליכע ווערטער.

עס האט געלעבט ביי אונז אין שטאַט א יוד, אַ בן תּורה, וועלכער האט אין משך פון צעהנדלינגער יאה-רען מפרץ תּורה ברבים געווען און נישט בלויז תּינוקות של בית רבן, נאָר אויך דערוואַקסענע האַבען דורשטיג געטרינקען פון דעם קוואַל, פון וועל-כען דער דאָזיגער תּלמיד חכם האט אין משך פון אַ סך יאהרען זיי אַנגע-טרינקען.

אָס דער דאָזיגער יוד האט געהאט א פּרוי און בנים ונבנות. די לעצטע יאהרען איז דאס אידישע פּאַמיליע-לעבען אַפּיסעל קאַלע געווארען. מילא, וואס טרעפט זיך אלץ נישט אין מענ-שענס לעבען. דא אָבער, אין דעם פּאַל, איז עס געווען אַנאָמינירען-נישט בלויז די פּרוי, מיט וועלכער ער האט אַנבעלעבט איבער 50 יאהר, נאָר אויך זיינע קינדער, וועלכע זענען זעהר פּערמעגליך-איין טאַכטער זאָגאַר איז דאָ נישט לאַנג געווארען אַ מיליאָנע-רע-האַבען דעם פּאַסער נישט געוואָרען קענען; זיי זענען אַוועקגעפּאַהרען מערב לים און דעם אלטען 80-יעהרי-ריגען פּאַסער איבערגעלאָזט עלענד אליין, נישט שטיצענדיג איהם מיט

עס לעצט און אזוי ווי אויפ'ן פּאַמיליע-נאָמען הייסט עס בלום, האט איהר אַ פּערטיגען לעצט בלום.

וועגען דעם דאָזיגען וועלכע עס איז פּאַל האט דער פּאַסער פון גיי-געבוירע-נעם לעצט בלום אַנגעשריבען אַ בריף צו דעם אמת'ן לעצט בלום אין פּראַנק-רייך און איהם דערצעהלט וועגען דער גאַנצער מעשה.

יענע וואָך איז אַנגעקומען פון פּראַנ-ציווירען פּרעמיער מיניסטער לעצט בלום אַנאָדוואַקאַס פון טשענסטאָקאָו, אַ ווהנדלע, און היות ווי מען האָט דעם קינד אַ געמען געגעבען נאָך זיינס אַנאָדוואַקאַס זיידען לייב, רופט מען

עס לעצט און אזוי ווי אויפ'ן פּאַמיליע-נאָמען הייסט עס בלום, האט איהר אַ פּערטיגען לעצט בלום.

וועגען דעם דאָזיגען וועלכע עס איז פּאַל האט דער פּאַסער פון גיי-געבוירע-נעם לעצט בלום אַנגעשריבען אַ בריף צו דעם אמת'ן לעצט בלום אין פּראַנק-רייך און איהם דערצעהלט וועגען דער גאַנצער מעשה.

יענע וואָך איז אַנגעקומען פון פּראַנ-ציווירען פּרעמיער מיניסטער לעצט בלום אַנאָדוואַקאַס פון טשענסטאָקאָו, אַ ווהנדלע, און היות ווי מען האָט דעם קינד אַ געמען געגעבען נאָך זיינס אַנאָדוואַקאַס זיידען לייב, רופט מען

עס לעצט און אזוי ווי אויפ'ן פּאַמיליע-נאָמען הייסט עס בלום, האט איהר אַ פּערטיגען לעצט בלום.

וועגען דעם דאָזיגען וועלכע עס איז פּאַל האט דער פּאַסער פון גיי-געבוירע-נעם לעצט בלום אַנגעשריבען אַ בריף צו דעם אמת'ן לעצט בלום אין פּראַנק-רייך און איהם דערצעהלט וועגען דער גאַנצער מעשה.

יענע וואָך איז אַנגעקומען פון פּראַנ-ציווירען פּרעמיער מיניסטער לעצט בלום אַנאָדוואַקאַס פון טשענסטאָקאָו, אַ ווהנדלע, און היות ווי מען האָט דעם קינד אַ געמען געגעבען נאָך זיינס אַנאָדוואַקאַס זיידען לייב, רופט מען

עס לעצט און אזוי ווי אויפ'ן פּאַמיליע-נאָמען הייסט עס בלום, האט איהר אַ פּערטיגען לעצט בלום.

עס לעצט און אזוי ווי אויפ'ן פּאַמיליע-נאָמען הייסט עס בלום, האט איהר אַ פּערטיגען לעצט בלום.

וועגען דעם דאָזיגען וועלכע עס איז פּאַל האט דער פּאַסער פון גיי-געבוירע-נעם לעצט בלום אַנגעשריבען אַ בריף צו דעם אמת'ן לעצט בלום אין פּראַנק-רייך און איהם דערצעהלט וועגען דער גאַנצער מעשה.

יענע וואָך איז אַנגעקומען פון פּראַנ-ציווירען פּרעמיער מיניסטער לעצט בלום אַנאָדוואַקאַס פון טשענסטאָקאָו, אַ ווהנדלע, און היות ווי מען האָט דעם קינד אַ געמען געגעבען נאָך זיינס אַנאָדוואַקאַס זיידען לייב, רופט מען

עס לעצט און אזוי ווי אויפ'ן פּאַמיליע-נאָמען הייסט עס בלום, האט איהר אַ פּערטיגען לעצט בלום.

וועגען דעם דאָזיגען וועלכע עס איז פּאַל האט דער פּאַסער פון גיי-געבוירע-נעם לעצט בלום אַנגעשריבען אַ בריף צו דעם אמת'ן לעצט בלום אין פּראַנק-רייך און איהם דערצעהלט וועגען דער גאַנצער מעשה.

יענע וואָך איז אַנגעקומען פון פּראַנ-ציווירען פּרעמיער מיניסטער לעצט בלום אַנאָדוואַקאַס פון טשענסטאָקאָו, אַ ווהנדלע, און היות ווי מען האָט דעם קינד אַ געמען געגעבען נאָך זיינס אַנאָדוואַקאַס זיידען לייב, רופט מען

עס לעצט און אזוי ווי אויפ'ן פּאַמיליע-נאָמען הייסט עס בלום, האט איהר אַ פּערטיגען לעצט בלום.

וועגען דעם דאָזיגען וועלכע עס איז פּאַל האט דער פּאַסער פון גיי-געבוירע-נעם לעצט בלום אַנגעשריבען אַ בריף צו דעם אמת'ן לעצט בלום אין פּראַנק-רייך און איהם דערצעהלט וועגען דער גאַנצער מעשה.

יענע וואָך איז אַנגעקומען פון פּראַנ-ציווירען פּרעמיער מיניסטער לעצט בלום אַנאָדוואַקאַס פון טשענסטאָקאָו, אַ ווהנדלע, און היות ווי מען האָט דעם קינד אַ געמען געגעבען נאָך זיינס אַנאָדוואַקאַס זיידען לייב, רופט מען

עס לעצט און אזוי ווי אויפ'ן פּאַמיליע-נאָמען הייסט עס בלום, האט איהר אַ פּערטיגען לעצט בלום.

וועגען דעם דאָזיגען וועלכע עס איז פּאַל האט דער פּאַסער פון גיי-געבוירע-נעם לעצט בלום אַנגעשריבען אַ בריף צו דעם אמת'ן לעצט בלום אין פּראַנק-רייך און איהם דערצעהלט וועגען דער גאַנצער מעשה.

יענע וואָך איז אַנגעקומען פון פּראַנ-ציווירען פּרעמיער מיניסטער לעצט בלום אַנאָדוואַקאַס פון טשענסטאָקאָו, אַ ווהנדלע, און היות ווי מען האָט דעם קינד אַ געמען געגעבען נאָך זיינס אַנאָדוואַקאַס זיידען לייב, רופט מען

עס לעצט און אזוי ווי אויפ'ן פּאַמיליע-נאָמען הייסט עס בלום, האט איהר אַ פּערטיגען לעצט בלום.

וועגען דעם דאָזיגען וועלכע עס איז פּאַל האט דער פּאַסער פון גיי-געבוירע-נעם לעצט בלום אַנגעשריבען אַ בריף צו דעם אמת'ן לעצט בלום אין פּראַנק-רייך און איהם דערצעהלט וועגען דער גאַנצער מעשה.

יענע וואָך איז אַנגעקומען פון פּראַנ-ציווירען פ

Recepta oświetleniowa Nr. 2

Osramówki D wykazują na lronku i opakowaniu obok wydajności świetlnej w dekalumenach (Dlm.) gwarantowane małe zużycie prądu w watach. Do dobrego oświetlenia miejsca pracy sfo-sujcie żarówkę na 65-Dlm. Tylko żarówka o takiej wydajności świetlnej ufałwia oczom pracę.

OSRAMÓWKI-D

dają obfite i tanie światło.
Wyrób polski

גען צו אונז אין רעדאקציע 25 בחנו"מ דיגע בילעטען אין באד אריין ספעציעל לטובת די יודישע ארבייטסלאָזע.

דער גרעסטער שלאָגער אין וואַרשאַ, לעבעדיגע יחומים אין "סקאלאַ" - סטאטער (דייעלנא 1)

פאַר צוגערייזטע 30 פּראָצ. הנחה. שוין 5 וואָכען ווי אין וואַרשאַ ווערן "סקאלאַ" סטאטער געהט טאָג-טעגליך ביי אויספערקויפטע הייזער דער גרעסטער און ענטציקונג.

די וואונדערבארע פאַרשטעלונג רע-וויזירט דורך חיים סאַנדלער פּערקאָנט א אינטערעסאַנטען אינהאַלט מיט אַן-אויסערצוועהנליכער סענסאַציאָנעלער אקציע וואס פּעראַינטערעטירט און האַלט געשפּאַנט דעם צושינער פון אַן-הויב ביזן סוף, די שעהע מוזיק און לידער ווי אויך דער פרעהליכער קאָמיון און הומער נעמט שטאַרק אויס ביים עולם, וועלכער קאַרגט נישט קיין אַפ-לאַדימענטען און בראַוואַ געשרייען. עס נעמען אַנטויל די בעליבטע שוישפילער: ח. ברוגאָן, מ. בערן, ש. גאַלדשטיין, ה. האַרט, ח. לעווין, ג. לעמבערגער, ר. סאַנדלער, ש. פּאַסטעל, ר. שלצער, ד. שיינעוויטש, א.א. דייריענט: ש. וויינ-בערג.

כדי צו געבען די מעגליכקייט אלע צוגערייזטע אויפ'ן 10, 11 און 12 קיין וואַרשאַ צו זעהן די פרעכטיגע פּאַר-שטעלונג גיט די דירעקציע פון "סקאַ-לע" טעטעסער 30 פּראָצענט הנחה.

קלאַסיקער, ווי: מענדעלי, פּרץ, יעקב דינעוואַן-אין שלום עליכם געווען די דינאַמיק-מאַשין, וואס האט מאַטאַריזירט דאס יודישע לעבען. ביי איהם צאָפּעלט און לעבט אַלץ. זיינע יודען האבען בלוט און פלייש, זיינע קינדער האבען נישט קיין בלייכע ליפּען, בלאַסע באַ-קען, אונטערנעהאַקטע אויגען-שלום-עליכס'ס קינדער האבען קאָלי, פאַרב-זענען שקיעט-זיי לעבען. זיינע העל-דען און מענטשען זענען אויך נישט קיין אויסגעראַכטע, סימבאָלישע, ווי דאס איז ביי גאַנצ'אָל און מאָליער. זיי דע-גען דורך און דורך רעאַליטישע פּי-גורען גענומען פּונם יודישען לעבען. - אויב איך וועל מיט מיין היינטי-גען רעדען ווירקען, אז איהר זאָלט פונדאַסניי אַנהויבען שטודירען שלום-עליכס'ס ווערק, אין וועלכע איהר וועט שטענדיג געמוען אונטערשפּעליכע אַז-רות פון געוונדען הומאַר-דאָן וועל איך מיין ציעל האבען דערגרייכט.

דער צוויי-שעה-דיגער פרעכטיגער רעפּערטאָ פון ש. מענדעלזאָן איז געווען א מיסטערפולער פון אַראַטאַרישען טאָ-לאַנט. ווען מ'זאָל נאָך צוגעבען, אז ער בעזיצט א הערליכע יודישע שפּראַך - וועט שוין קיין ספק נישט זיין, אז ער האט אלעמען פּערשפּאַען דעם אמת'ן נחת-רות.

כעס שטעלט מיט זיך פאַר א פּראָג-מענט פון זיין מאָנומענטאַל ווערק, די היינטיגע מענטשן און די קולטור פון מאָרגען" ליינט זיך, ווי די ביזאָהעריגע, מיט א פּערקאַפּטען אַטעם. ער ווייזט-אויף, אז די "גוט-ערצויגענע מענטשען" זענען באמת גאָר נישט אזוי גוט-ער-צויגען...

דער דיכטער ש. וואַלמאַן גיט אונז איבער אין א בעלעפּעריסטישער פּאַרם ווי אזוי א יונג קינד האט אין זיין גאָר פּרעכטיגער עלטער געכאַפט זיינע עלטערן ביי ליגענד.

חוצ די אויבערדערמאַנטע ארטיקלען געמינט זיך אין נומער: א ביאַגראַפּי-שער חודש-איבעריזכט פון דער פּע-דאַגאָגישער פרעסע, א גענויער בע-ריכט פון דער לעצטער פּלענאַר-זיעונג פון "צענטאַס" פּערבאַנד, קאָמוניקאַטען, פּעדאַגאָגיש געזעלשאַפּטליכע כראַניק און אַנאַנסען.

דער נומער האַלט 32 זייטען גרוי-טען פּאַרמאַט און קאַסט אין אַבאַנאַ-מענטס אַבאַהאַל 3 ז. א. איהר.

עלטערן, לעהרער און ערציהער, וועלכע האבען אַרעוואַקטע בעציהונג צו ערציהונגס פּראָגען, דאַרפּען זיך וועג-דען נאָכ'ן זשורנאַל אויפ'ן אַדרעס: וואַרשאַ, ארמ. "דאס קינד", נאוואָליפּקי 27 ו. 19.

דער באַד-אַנשטאַלט פון די ברידער קרעמסקי פאַר די יודישע אַרבייטס-לאָזע

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער היינטער-אַקציע פאַר די ארבייטסלאָזע האט דער באַד-אַנשטאַלט פון די ברידער קרעמסקי, אויסער דער צאָהל בילעטען פאַר דער דערמאַנטער אַקציע, אויך אריינגעטראָ-

נאָר, אלע האבען זיך צו איהם א נעם געטהאן און מיט איינמאַץ אַבגעפּער-טיגט, אזוי ווי ס'וואָלט שוין ווענען שלום עליכם גארנישט געווען צו זאָגען. אָבער אזוי איז עס נישט. איך האַלט, אז מען האט נאָך וועגען איהם גאַר-נישט געזאַגט און נישט ווי געהעריג אַבגעשטאַצט זיין גרויסע ליטעראַטישע ירושה. דעם פּעהלער מהוט איצט פּער-ריכטען דער ראַטען-פּערבאַנד, וואו ס'ווערען געשאַפּען ספּעציעלע סעמי-נאַרען אויף צו פאַרשען און שטודירען די ווערק פּונם גרויסען שלום-עליכס.

- שלום עליכם איז געווען דער ערשטער אין דער יודישער ליטעראַטור, וועלכער האט ארויסגעפיהרט דעם יודי-שען "אַרעסטאַנט" פון דער פּערקאַ-טעוועטער שטייג, איהם געלאָזט פּריי בעוועגען אויף גאַט'ס וועלטלי און איהם געהייסען לאַצען. הונדערטער יאהרען איז דאָן דער יוד-דורך די רעליגיעזע חומרות-געווען "אַרעסטירט" אין א שטייג, וועלכער האט מעהר נישט געוואוסט ווי פון עצבות, טרויער, פּערגלייכערטיקייט-איז געקומען שלום-עליכס און אונז געווינען דעם לעבע-דיגען, באַפּעלדיגען יוד מיט אלע זיינע פּאַזיטיווע און נעגאַטיווע שטריכען און מיר האבען אלע אַנגעהויבען האַרציג לאַכען.

- אין געגענזאץ צו אונזערע יודישע

מעלוונג פון מפעל הצרונ קאמ-טעט אין טשענסטאכאו

זונטאג, דעם 11|11 איז אדורכגעפיהרט געווארען די פּאַלעס אַקציע פּאַר'ן "מפעל הצרונ". אין דער אַקציע הא-בען אַנטויל גענומען די אלע ציוניס-טישע יוגענד-אַרגאַניזאַציעס און זי האט געבראַכט 409.90 זאָטעס.

דינסטאג, דעם 11|11 איז פאַרגעקומען אין לאַקאַל פון דער ציוניסטישער אַר-גאַניזאַציע א פייערליכע ליקוידאַציע-פּערוואַלונג אויף וועלכער עס איז אַב-געקענען געווארען דער דין וחשבון פון דער אַקציע.

נייע פאַרמען פון ערציהונג און קינדער-שוץ

אין דער פּעדאַגאָגישער וועלט פיהרט זיך שוין פון גאַנץ לאַנג א דיסקוסיע וועגען דער צוועקמעסיגקייט פון דער אינטערנאַט-דערציהונג. פּערהאַנגען אַזעל-כע, וועלכע שטעלען פּעסס, אז אַן-שטאַט אין אינטערנאַט זאָל מען בעסער פּריוואַטער פּאַמיליען-היים, וואו די ערציהונגס אַטמאָספּערע איז א וואַרי-מערע ווי אין קאָלעזען קאָזאַרמישען אינטערנאַט.

ס'ווענען פּערהאַן אויך אַזעלכע, וועל-כע בעהויפטען פּונקט קאַפּיער, אז דוקא די "וואַרימע" שטוב אַטמאָספּערע דעגענערירט דאס קינד מיט דער צו-פּיעלע וואַרימקייט און מיט דער צו ווי-ניגער פּעדאַגאָגישער צוגרייטונג פון אונזערע עלטערן. אין אַקטאַבער נומער 3 פון "דאס קינד" איז פּערהאַן אַן-אויספּיהרליכע אויף דער דאָזיגער טעמע.

ד. א. בערמאַן אין זיין ארטיקלעל ווענען פּאַך - בערזשונגס - שטעלעס ווייזט-אַן אויף די שרעקליכע, פשוט קאַטאַסטראַפּאַלע לאַגע פון דער יודי-שער יוגענד אין פּוילען. די איינציגע -הגם נישט קיין ראַדיקאַלע-רעטונג קאַנען זיין די פּאַך-בערזשונגס-שטע-לעס, וואו ס'וועט דער אונטערזאָק-סענדיגער יוגענד געגעבען ווערען עזות, אַזווייונגען און הילף ביים אויסקלוי-בען זיך א געהעריגען פּאַך-זיי זאָלען זיך א רוהיגע צוקונפט מיט דעם פּער-זיכערן.

א גאַנץ אינטערעסאַנטע און מאַמענט-טענוויז וייער שאַרפע דיסקוסיע האט זיך אַנגעהויבען צווישען בעקאַנטען פּעדאַגאָג פון קראַקאָו ד. ש. שטענ-דיק און רעדאַקטאָר א. פּרץ ווענען דעם ווער ס'איז שולדיג וואס אונזער יוגענד איז אזוי קולטורלאָז, ווילד, אונטערצויגען און איז בכלל קריטיש גע-שטימט לגבי אונזערע קולטור-לייטונג-ען. ד. ש. שטענדיק האַלט, אז מ'דאַרף די יוגענד אויסשליסליך אין דעם בע-שולדיגען, א. פּרץ דאַגענען וואַרפט די שולד אויף דער עלטערער געוועל-שאַפט, אויף איהר גאַנצע סאַציאַל-גע-זעלשאַפּטליכע קאַנטרוקציע.

פּראָפ. זונאַניצעו'ס ארטיקלעל, וועל-

"ס'אַרט זיי נישט", "דריי טעכטער" א. א. א. א.

פון די איבער צוואַנציג געזאַנג-נ-מען, וועלכע זי האט אויסגעפיהרט איז דער פּולם געווען. זעהר צופרידען און האַט איהר שטאַרק אַפּלאַודירט.

דער רעפּערטאָ פון ש. מענדלזאָן

שבת פּאַרמיטאג איז אין זאָל פון קינאַ, "אַטלאַנטיק" פּאַרגעקומען דער רעפּערטאָ פון בעוואוסטען טהוער פון צ. י. ש. ג. שולען. ש. מענדעלסאָן א. ד. ט.: "דער דיכטער פון הומאַר און ענטוואַזום".

דער חשוב'ער רעפּערטאָ הייבט אָן פון דעם, אז אייגענטליך וואָלט מען אפּשר היינט, אין אזא שוידערליכער צייט געדאַרפט רעדען וועגען די שלאַכט-פּעלדערע און פּאַנציען, אָבער מ'מאַכט נישט אויס ווען איך וועל רעדען ווע-גען יודישער ליטעראַטור און קולטור, וואס איז פּונקט אזוי וויכטיג פאַר אונז ווי-פּאַליטיק.

- "דער דיכטער פון הומאַר און ענטוואַזום" מיין איך נישט קיין אַן-דערן, ווי אונזער אונטערשפּעליכען שלום-עליכס, מען האט וועגען אונזער גרעס-טען יודישען קינסטלער שוין אויפגע-געשרייבען און גערעדט, אז ער איז פשוט וואולגאַריזירט געווארען, ווער פּונטז זיך אַלץ נישט מיט שלום-עליכס'ען יעדער איינער, וואס וויל

ה' ראָזענבערג אויפּסיני אויסגעוועהלט געוואָרען אַלס פרעזענט פון דער קהלה-פּערוואַלטונג.

אַלס פרעזענט ווערט אויסגעוועהלט ה' ראָזענבערג. ה' דויאַלאָוויטש גיט אַנ'ערקלערונג, אַז היות ע' האט זיין קאַנדידאַטור נישט ארויסגעשטעלט (ה' דויאַלאָוויטש האט געשטימט פאַר'ן ה' ראָזענבערג), זענען די דריי שטימען, וועלכע זענען אַבגעגעבען געווארען פאַר איהם, אונגליטיגע.

מיט דעם ווערט די יוגענד געשלאָ-סען.

שבת אין אָווענד איז אין קהלה-קאַלע פּאַרעקומען א יצונג פון דער קהלה-פּערוואַלטונג. אויפ'ן טאָג-אַרדנונג האט זיך געפונען איין פּונקט: וואָהלען פון א פרעזענט פון דער קהלה-פּערוואַל-טונג.

פרעזענט ראָזענבערג עפּענט די יצונג ביי דער אָנוועזענהייט פון אלע 12 דאָזערעס. אין רעזולטאַט בעקומט ה' ראָזענבערג 8 שטימען, ה' דויאַלאָוויטש 3 שטימען און דר. שאַפּער 1 שטימע.

זאַרנט פאַר דער ציקלונפט פון יודישען בעל - מלאכה.

וועגן אין מיניסטעריום פאַר האַנדעל און אינדוסטריע אויסגעפּוילט פּאַלענעדע הנחה:

אַלע בעלי מלאכות, וועלכע האבען אין 1927 טען יאהר געשעפּטיגט אַנ'אַר-בייטער אדער א יוגענטליכען קאַנען אין משך פון די חודשים נאוועמבער און דעצעמבער ד.ה. ביז'ן 11 טען סטיטשען 1937 יאהר שליסען קאַנטראַקטען מיט זייערע לערן-יונגלעך, וועלכע וועלען דאן ווערען בעסטעפּיגט דורך דער האַנדווערקער-קאַמער און אזוי ארום וועלען לעבנאָליירט ווערען טויענדער לערן-יונגלעך פון דערמיט לייגען א פונדאַמענט פאַר דער צוקונפט פון דער יודישער מלאכה אין פּוילען.

דער אַרטיקלעל קאַמיטעט פאַר ענינים פון יודישער מלאכה, ווי אויך דער האַנדווערקער-פּערבאַנד האט אַנגעהויבען א גרויסע אויפּקלערונגס-אַקציע אויף דעם געבייטע און אין די נאָהנטע טעג וועט צוואַמענערופּען ווערען א אינפּאַרמאַציע-פּערוואַלטונג פאַר אלע מייסטער און עלטערן פון די לערן-יונג-לעך, ווי אזוי צו ערלעדיגען אלע פּאַר-מאַליטעטען.

די איינציגע פּאַזיציע, וואס קאן אין דער איינציגער צייט דערהאַלטען ווערען ביי יודען אין - מלאכה, ווערט זי אבער אזוי פּערשווענדעריש און לייכטשעצענד בעהאנדעלט, אז ס'איז א סכנה דאס אויך די איינציגע פּאַזיציע וועט זיך ארויסגלייטען און אונזערע הענד זיך אין א זעהר קורצער צייט וועלען מיר נישט האבען קיין לעגאַלען יודישען בעל-מלאכה.

לויט'ן געזעץ מענען בעשעפּטיגען לערן-יונגלעך נאר אַזעלכע מייסטערס, וועלכע בעזיצען דיפּלאָמען, אַנדערש ווערט מען פּעשטראַפּעט און אויך קאן אַזע מייסטער נישט, וויזוואָלען" דעם לערן-יונגלעך, אז ער קאן נישט שפּעטער אבגעבען קיין געוועלען עקזאַ-מען און במילא קאן ער נישט ווערען קיין לעגאַלער בעל-מלאכה, וואס זאָל קאַנען פיהרען זיין ווערקשאַפּט.

נישט קאנענדיג דערין, וואס די פרעסע, ווי אויך די האַנדווערקער-אַר-גאַניזאַציעס האלטען אין איין וועקען די האַנדווערקער, ווי אויך די עלטערן פון די לערן-יונגלעך, אז זיי זאָלען זיך צו-פּאַסען צום געזעץ, אויפּוויזענדיג דער-ביי די געפּאָהר, וואס זיי דאַהט אבער ס'בלייבט דאס א קול קורא במדבר. ביים היינטיגען טאָג זענען טויענדער לערן-יונגלעך בעשעפּטיגט אין ווערק-שטאַטען, וועלכע האבען מיט זיי נישט געמאַכט קיין קאַנטראַקטען און שפּעטער, וועלען אַט די דאזיגע לערן-יונגלעך זיין אומגליקליך, נישט קאַנענדיג לעגאַל פיהרען זייער אַרבייט.

דער קאַמיטעט פאַר די ענינים פון יודישער מלאכה האט נאָך אַן-איינטער-ווישט, בעשטעהט פון העכער 100 ש-לעריגס.

נישט קאנענדיג דערין, וואס די פרעסע, ווי אויך די האַנדווערקער-אַר-גאַניזאַציעס האלטען אין איין וועקען די האַנדווערקער, ווי אויך די עלטערן פון די לערן-יונגלעך, אז זיי זאָלען זיך צו-פּאַסען צום געזעץ, אויפּוויזענדיג דער-ביי די געפּאָהר, וואס זיי דאַהט אבער ס'בלייבט דאס א קול קורא במדבר. ביים היינטיגען טאָג זענען טויענדער לערן-יונגלעך בעשעפּטיגט אין ווערק-שטאַטען, וועלכע האבען מיט זיי נישט געמאַכט קיין קאַנטראַקטען און שפּעטער, וועלען אַט די דאזיגע לערן-יונגלעך זיין אומגליקליך, נישט קאַנענדיג לעגאַל פיהרען זייער אַרבייט.

א גראַריעזע מוזיקאַלישע אי-מ-פּרעזע

מאַנטאג, דעם 16 ד. ה. קומט פּאַר אין זאָל פון קינאַ, "לונאַ" א גרויסער קאַנצערט פון העברעאישע לידער, אויסגעפיהרט פון דעם בעריהמעטען ש-לעכטאָר פון דעם יודישען גימנאַזיום אין לאָדז.

דער כאָר, מיט וועלכען עס דיריגירט דער בעקאַנטער מוזיקער פּראָפ. פּי-

מאַנטאג, דעם 16 ד. ה. קומט פּאַר אין זאָל פון קינאַ, "לונאַ" א גרויסער קאַנצערט פון העברעאישע לידער, אויסגעפיהרט פון דעם בעריהמעטען ש-לעכטאָר פון דעם יודישען גימנאַזיום אין לאָדז.

דער כאָר, מיט וועלכען עס דיריגירט דער בעקאַנטער מוזיקער פּראָפ. פּי-

נאַטייען

אזוי-געווענע "יודישע אינטעליגענץ" שטאַרק געקלאַפּט בראַוואַ, אַלץ דער-פאַר, ווייל ס'זענען געווען נישט קיין יודען און געזינגען האט מען פּויליש... מיר זענען ווייט פון פּראַווען נאַצ-יאַנאַליסטישע שטיק. וואָס שייך טעאַטער און קונסט, דאַרף מען קודם כל זיין שטרענג אַבעקטיוו און אונזאַבענגיג, אָבער דער אויפּענדערמאַנטער פּאַל איז אַ כאַראַקטעריסטישער.

זונטאג אָווענד איז אין זאָל פון די פייערליכער פּאַרגעקומען דער קאַנצערט פון דער בעוואוסטער פּאַלעס-זינגערין לאַלאַ פּאַלמאַן. ווי תמיד - איז די אזוי-געווענע "יודישע אינטעליגענץ" געזעסען אינדערהיים און געווארט ביז - ביז ס'וועט אַראַבוקומען קיין טשענסטאכאו א נישט-יודישער סטאַר, וועלכער וועט פאַר זיי זינגען אין דער פּוילישער שפּראַך. ס'איז נישט כּדאי קיין סך צייט צו פּטר'ן פאַר אונזערע היימישע שמענדריקעס, וועלכע האָבען זיך נאָך אַלץ נישט אויסגעלייטערט פּונם גימנאַזיום אין לאָדז.

דער קאַנצערט פון לאַלאַ פּאַלמאַן איז געווען א געלונגענער. זי בעזיצט אַ זעהר שעהע שטימע, וועלכע זי בעהערשט פולקאָם, לייכט, נאַטירליך, אַהן שום אַנטשטענדונג, פּלאַסטיש, ווערט יעדעס וואָרט געזינגען דורך דער סימפּאַטישער לאַלאַ פּאַלמאַן. האַר-ציג, יודישלעך, פשוט - דאס זענען איהרע הויפט-מעלודיע און נעמט טאקי דערמיט שטאַרק אויס ביים עולם. די טעקסטען פון די לידער, געשריבען דורך דעם בעוואוסטען דיכטער יצחק פּערלאָו, און די אייגענאַרטיגע אי-טעפּרעטאַציע פון לאַלאַ פּאַלמאַן, זע-נען גוט צוגעפאַסט און שאַפען א יין גאַנצע און האַרמאָנישעס.

ספּעציעל געלונגען זענען געווען די נומערען: "מאַשינען", "איך און דו",

דער קאַנצערט פון לאַלאַ פּאַלמאַן איז געווען א געלונגענער. זי בעזיצט אַ זעהר שעהע שטימע, וועלכע זי בעהערשט פולקאָם, לייכט, נאַטירליך, אַהן שום אַנטשטענדונג, פּלאַסטיש, ווערט יעדעס וואָרט געזינגען דורך דער סימפּאַטישער לאַלאַ פּאַלמאַן. האַר-ציג, יודישלעך, פשוט - דאס זענען איהרע הויפט-מעלודיע און נעמט טאקי דערמיט שטאַרק אויס ביים עולם. די טעקסטען פון די לידער, געשריבען דורך דעם בעוואוסטען דיכטער יצחק פּערלאָו, און די אייגענאַרטיגע אי-טעפּרעטאַציע פון לאַלאַ פּאַלמאַן, זע-נען גוט צוגעפאַסט און שאַפען א יין גאַנצע און האַרמאָנישעס.

ספּעציעל געלונגען זענען געווען די נומערען: "מאַשינען", "איך און דו",

4 בחנם ריגע פראגראמען פאר 1 אויסגעקויפטע בילעט.

יעדער, וואס וועט בעזיצן אזא בילעט פאר 99 גר. פלום 5 גר. פאר'ן ארבייטס-פאנד אין 5 גר. פאר'ן רויטען קרייץ, האט דאס רעכט צו געניסן פון 4 בחנם ריגע פראגראמען, וואס ווערן כסדר דערמאנט-סטריט אין קינא, סטילאוו'י. די דאזיגע בילעטן זענען אויך געקומען גאר אין די פערטע און ביי ספעציעל בעמלעכטיגטע פערזאנען.

מאָרטאָ ענצערט, גאָרי קופער א. א.

די הנחה-בילעטען זענען צו בעקומען אין דרוקעריי פון ה' באַטשאַן און 10 פראַצ. פון דאָזיגען פאַרפערקויף איז בעשטימט פאַר דער געז. 'תומכי עניים'.

ראַנקואַנגונג

אין נאָמען פון דער בע'עולה'סער בעפעלקערונג אין די געגענדען: זאָווע-דויע, סאָכאָלי, דאָמביע, קאָזעלין, וואס האבען שטאַרק געליטען פון דער פער-פלייצונג, דריקט אויס די שטאַרט פער-וואַלטונג אין טשענסטאָכאָו דעם וואָ-רימסטען דאָנק אלע אינסטרוציעס, אַנשטאַלען און פּרואָווען, וועלכע האבען אַנטווייל גענומען אין דער רע-טונג-אַקציע און איבערהויפט: דער לייטונג פון דער דיוויזיע, אַפּיזירען און מיליטער, דעם ה' סטאַרטע, פּי-ערלעשער, פּאַליציי-קאָמענדע פּאַר'ן אַרגאַניזירען און אַדורכפירען די רע-טונג-אַקציע, ווי אויך די אינדוסטריע-אונטערנעמונגען: סטאַדאָס, פּעל-צער, אַנגאַן-עקסטייל, מעטאַלורגישע פּאַר'ן פּרטיילען די אויסאַס צו דער רעטונג-אַקציע, די פּאַבליקען: סשענ-ספּאַכאָוויאַקאָ, וואַרטאָ, און סטראַ-דאָם, פאַר צושטעלען יוטע-זעק, ווי אויך אַלע אַרבייטער און טעכנישען פּערסאָנאַל פון דער שטאַרט-פּערזאָנאַל-טונג, וועלכע האבען אויף וואסערע אופן מיטגעוויקט צו דער הילף פאר די געליטענע פון דער פּערמלייצונג. צייטוו. וויצע-סטאַרט פּרעזידענט.

מעלדונג פון צ. ס. א. פ. 'התאחדות'

התאחדות" איז צוגערעטען צו א אינטענסיווער ארבייט, וועלכע דארף זיך אויסדריקען אין א פולשטענדיגער רעאָרגאַניזירונג, פּערפּעסטיגען איהר אַרגאַניזאַציע אַנפּלען בוי און צוטערען צו אַנאַגעשטערענטער, ערצהערישער ארבייט אויפ'ן אידעאלישען און פּאַלי-טישען געביט. די פּאַרטיי האט זיך איבערגעצויגען אין א בעקומען לעקאַל פון עטליכע ציימען. דער פּאַרטיי לעקאַל געפינט זיך אויף וואַרשאַווע 21. אלע חברים-ות ווערן אויסגעפּאַדערט ביז'ן 15 ד. ה. צו רעגולירען דעם חודש אַפּאַהל און איבערדעקלירען זיך, פּי אריינגע-צויגען צו ווערן אין דער רשימה אלס מיטגלידער.

דער סעקרעטאַריאַט איז טעטיג יע-דער סעקטער פון 9-10.

פרייטאג, דעם 6 ד. ה. 7.30 אָווענד קומט פאַר א קעסטעל-אָווענד.

מאַרנען שבת 4 נ. מ. קומט פאַר א רעפּעראַט פון ח' זאב גאַלבער פון ארץ-ישראל א. ד. ס. 'יודישע מער-הייט, פּאַרטייעס, קאַנטאַניאַציע' (צום אַנקומען פון דער קעניגליכער קאָמיטע).

פריגעשפראכען אַ נאַראָדאָוויטע פאַר פיהרען אַ באַיקאַט-אַציע געגען אַ יודישען קצב.

אין הערסטס ה.י. - ווי אַנזערע לע-זער געזעקען - האט א גרופע יונגע נאַראָדאָוויטע, מיטגלידער פון סטראַג-ניצטוואַ נאַראָדאָוויטע געפיהרט אין סטראַדאָם א באַיקאַט-אַציע געגען דעם דאָרטיגן קצב קראַקויער.

מיט'ן בלויען באַיקאַט האבען אבער די נאַראָדאָוויטע זיך נישט בעניגען געלאָזט, נאָר אוועקגעשטעלט פאַר'ן דערמאנטען געוועלע, 'מיקשען', וועלכע האבען אַהין נישט אריינגעלאָזט קיין געגען אַ יודישען קצב.

אין הערסטס ה.י. - ווי אַנזערע לע-זער געזעקען - האט א גרופע יונגע נאַראָדאָוויטע, מיטגלידער פון סטראַג-ניצטוואַ נאַראָדאָוויטע געפיהרט אין סטראַדאָם א באַיקאַט-אַציע געגען דעם דאָרטיגן קצב קראַקויער. מיט'ן בלויען באַיקאַט האבען אבער די נאַראָדאָוויטע זיך נישט בעניגען געלאָזט, נאָר אוועקגעשטעלט פאַר'ן דערמאנטען געוועלע, 'מיקשען', וועלכע האבען אַהין נישט אריינגעלאָזט קיין געגען אַ יודישען קצב.

בריגאדא - א. ג. ס. (קאמפּאָזיט) 7:7 דער וונטאַג'דיגער באַקס-מעטש צווי-שען די אויבערדערמאנטע קלוגען האט זיך געענדיגט מיט'ן רעמי-רעזולטאַט 7:7.

דאס איז געוועזען דער פּרעסער היי-יעהריגער באַקס-מעטש וועגען דער מיסטערשאַפט פון שלעזען.

פאַרבעררי און כעמישע וועשעריי

"BENETA" פ. יאָסעלעוויטשאַ 11

- 1) גענעראַליבער דעם געוועלכע פון דער קאַפּעלשטאַנדיע
2) אונטער דער לייטונג פון אַנפּאַסאַלענע פון דער כעמישער אינדוסטריע - שלע פון האַרשאַ מיט 7-11-12-13-14-15-16-17-18-19-20-21-22-23-24-25-26-27-28-29-30-31-32-33-34-35-36-37-38-39-40-41-42-43-44-45-46-47-48-49-50-51-52-53-54-55-56-57-58-59-60-61-62-63-64-65-66-67-68-69-70-71-72-73-74-75-76-77-78-79-80-81-82-83-84-85-86-87-88-89-90-91-92-93-94-95-96-97-98-99-100-101-102-103-104-105-106-107-108-109-110-111-112-113-114-115-116-117-118-119-120-121-122-123-124-125-126-127-128-129-130-131-132-133-134-135-136-137-138-139-140-141-142-143-144-145-146-147-148-149-150-151-152-153-154-155-156-157-158-159-160-161-162-163-164-165-166-167-168-169-170-171-172-173-174-175-176-177-178-179-180-181-182-183-184-185-186-187-188-189-190-191-192-193-194-195-196-197-198-199-200-201-202-203-204-205-206-207-208-209-210-211-212-213-214-215-216-217-218-219-220-221-222-223-224-225-226-227-228-229-230-231-232-233-234-235-236-237-238-239-240-241-242-243-244-245-246-247-248-249-250-251-252-253-254-255-256-257-258-259-260-261-262-263-264-265-266-267-268-269-270-271-272-273-274-275-276-277-278-279-280-281-282-283-284-285-286-287-288-289-290-291-292-293-294-295-296-297-298-299-300-301-302-303-304-305-306-307-308-309-310-311-312-313-314-315-316-317-318-319-320-321-322-323-324-325-326-327-328-329-330-331-332-333-334-335-336-337-338-339-340-341-342-343-344-345-346-347-348-349-350-351-352-353-354-355-356-357-358-359-360-361-362-363-364-365-366-367-368-369-370-371-372-373-374-375-376-377-378-379-380-381-382-383-384-385-386-387-388-389-390-391-392-393-394-395-396-397-398-399-400-401-402-403-404-405-406-407-408-409-410-411-412-413-414-415-416-417-418-419-420-421-422-423-424-425-426-427-428-429-430-431-432-433-434-435-436-437-438-439-440-441-442-443-444-445-446-447-448-449-450-451-452-453-454-455-456-457-458-459-460-461-462-463-464-465-466-467-468-469-470-471-472-473-474-475-476-477-478-479-480-481-482-483-484-485-486-487-488-489-490-491-492-493-494-495-496-497-498-499-500-501-502-503-504-505-506-507-508-509-510-511-512-513-514-515-516-517-518-519-520-521-522-523-524-525-526-527-528-529-530-531-532-533-534-535-536-537-538-539-540-541-542-543-544-545-546-547-548-549-550-551-552-553-554-555-556-557-558-559-560-561-562-563-564-565-566-567-568-569-570-571-572-573-574-575-576-577-578-579-580-581-582-583-584-585-586-587-588-589-590-591-592-593-594-595-596-597-598-599-600-601-602-603-604-605-606-607-608-609-610-611-612-613-614-615-616-617-618-619-620-621-622-623-624-625-626-627-628-629-630-631-632-633-634-635-636-637-638-639-640-641-642-643-644-645-646-647-648-649-650-651-652-653-654-655-656-657-658-659-660-661-662-663-664-665-666-667-668-669-670-671-672-673-674-675-676-677-678-679-680-681-682-683-684-685-686-687-688-689-690-691-692-693-694-695-696-697-698-699-700-701-702-703-704-705-706-707-708-709-710-711-712-713-714-715-716-717-718-719-720-721-722-723-724-725-726-727-728-729-730-731-732-733-734-735-736-737-738-739-740-741-742-743-744-745-746-747-748-749-750-751-752-753-754-755-756-757-758-759-760-761-762-763-764-765-766-767-768-769-770-771-772-773-774-775-776-777-778-779-780-781-782-783-784-785-786-787-788-789-790-791-792-793-794-795-796-797-798-799-800-801-802-803-804-805-806-807-808-809-810-811-812-813-814-815-816-817-818-819-820-821-822-823-824-825-826-827-828-829-830-831-832-833-834-835-836-837-838-839-840-841-842-843-844-845-846-847-848-849-850-851-852-853-854-855-856-857-858-859-860-861-862-863-864-865-866-867-868-869-870-871-872-873-874-875-876-877-878-879-880-881-882-883-884-885-886-887-888-889-890-891-892-893-894-895-896-897-898-899-900-901-902-903-904-905-906-907-908-909-910-911-912-913-914-915-916-917-918-919-920-921-922-923-924-925-926-927-928-929-930-931-932-933-934-935-936-937-938-939-940-941-942-943-944-945-946-947-948-949-950-951-952-953-954-955-956-957-958-959-960-961-962-963-964-965-966-967-968-969-970-971-972-973-974-975-976-977-978-979-980-981-982-983-984-985-986-987-988-989-990-991-992-993-994-995-996-997-998-999-1000

B. asystent Kliniki Ocznej w Pradze Czeskiej Dr. med. M. LIBROWICZ choroby i chirurgia oczu Aleja Kościuszki 14 Telefon 12-26. Przyjmuje od 9-1 i od 4-7

DLA OCHRONY PRZED ANGINĄ, GRYPĄ I CHOROZAMI PRZECIEBIENIA PANACRIN BUKOWSKIEGO

KINO "EDEN"

יאָרוויגאַ סמאָסאַרסקאַ פוילישען פילם

Jadzia

Kino "LUNA"

הערליכע ליבעס-פאַמע

ROSE MARIE

וואַנעט מאַקראַנאַלר נעלסאָן עדי

פון ספאָרט "הפועל" 3:7

פון אַר. ספאָרט-קלוב "הפועל"

Dwa dni w raju.

Kino-Teatr "STYLOWY"

New-Jork -- San-Francisko

זשאָן בענעט אין פרעד מאַק מוריי

פון ספאָרט "הפועל" 3:7

פון ספאָרט "הפועל" 3:7

נישט: "עס וועט שוין ווי - עס - איז זיין", נאָר: "עס מוז גוש זיין" - דאָס איז די ריכטיגע לאָזונג.

אויסצוגען פון דער ראַדיאָרעדע פון פרעזעס פון צענטראַלען שפּאַרזאַמקייטס קאָמיטעט אין פּוילען, דר. הענריק גרובער, גע-האַלטען לכּוֹר דעם אינטערנאַציאָנאַלען שפּאַרזאַמקייטס-טאַג, דעם 31 טען אָקטאָבער 1936.

מיר קענען זיך נישט פּערגיגען קיין עקספּערמענטען. מיר מוזען שאַפּען קאַפּיטאַלען, רופּענדיג צו ארבייט און שפּאַרזאַמקייט - די דאָזיגע צוויי עיקר-בעדינגונגען פון ווירטשאַפּטליכען לעבען, וואס ליידער איז עס נאָך ביי אונז נישט קיין אַלגעמיינס, די מלוכה, אין וועלכער עס פּונקציאָנירען גרויסע אר-בייטס-וואַרשאַפטען, וואו די בעפעלקע-רונג גיט מעהר אויס ביי א גרויסער פּראָדוקציע, אזא מלוכה איז רייכער ווי יענע, וואו די בעפעלקערונג שפּאַרט טאַקע פּיעל, פּראַדוצירט אבער גארנישט אדער וועניג.

די שפּאַרזאַמקייט אלס פּאַקטאָר פון רייכטום איז דער רעזולטאַט פון א געהעריגען בעל-הבית'עווען מיט קאַפּי-טאַלען אויפ'ן יסוד פון ווירטשאַפּטליכער שפּערישקייט. פּערקלענערן די אויסגאַ-בען אויף נישט-נויטיגע זאַכען און פּער-גרעסערן זיי אויף פּערשאַרפּען די, וואס שאַפּען פּראַדוקטען פון אַלגעמיינע געברויך - דאס איז ווירטשאַפּטליכע ציעלבועוואוסקייט. אין ענצונג זיין איז רייכטום - נישטער צוק, אויסגינגען הענד, ארבייטענדע מאַשינען אין די ראַהמען פון גוטער אַרגאַניזאַציע. פּוילען איז היינט א לאַנד פון קליי-גע בעדערפּנישען. דער פּראַדוקט האט אַנפּענען קליענטען-קרייז, ער פּערקויפט וועניג סחורה, און דעריבער זענען די פּראָדוקציע-קאַסעס, אין פּערגלייך מיט אַנדערע לענדער, העכערע. וואלט ער מעהר פּראַדוצירט, וואלט ער געקענט בעסער אבזאָהלען זיינע ארבייטער, ער וואלט געהאַט מעהר אבנעמער, און דערמיט וואלט אויך די סחורה געווען ביליגער.

עס מוז מעהר געשאַפּען ווערען. די איבערפּראָדוקציע איז דערווייל א לוק-טוס פון אויסלאַנד. פּוילישע סחורות וועלען נישט בעקעמפּען די קאַנקורענץ אויף די וועלט-מערק, פּל-זמן די פּראַ-דוקציע וועט פאַר זיך נישט שאַפּען קיין אַבזאַץ אין פּוילען גופאַ.

אליין, נישט אומקוקענדיג זיך אויף אַנדערע, מוזען מיר צוטערען צו בע-פעסטיגען די פּוילישע ווירטשאַפּטס-קראַפּט. פאַר א פּאַלק קען נישט זיין קיין מעהר שעדליכער און געפּעהרלי-כער פּרינציפּ ווי דער בלל, לעאַמיר נישט דאָהי'ן, פון פּערילאַזען זיך אוי-פ'ן חסד פון גורל. דאס געזעץ פון אַלגעמיינער בעל-הביתשקייט מוז פּער-נעמען דאס אַרט פון דעם אַלט-פּוילי-שען, עס וועט שוין ווי-עס איז זיין, דאס דערמאָהנען מיר אין אַבשאַפּאַרונגס-טאַג די מענשען, וואס בעל-הבית'עווען גוט מיט זייער גראַשען. מיר ווילען אין זיי בעפעסטי-גען די איבערצייגונג, אז שטאַרקער ווי געשעהנישען און עפּיזאָדען - איז דער ווילען צו עקזיסטירען און זיך ענטוויק-לען אונטער'ן צייכען פון צוטרוי און גלויבען.

TRIUMFALNY POWROT ODTIS najeleganty kolmiensy OPOS